

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΚΕ·Ι·Θ ΟΥ·Ι·ΝΤΕΡ, «Φεγγοβόλημα». Θίασος Κατερίνας 'Ανδρεάδη.— Οι θεατρόφιλοι δέχτηκαν μὲ μεγάλη χαρά τὴν εἰδηση πώς ἡ Κα' Ανδρεάδη θὰ παραμείνει φέτος τὸ χειμωνα στὴν πρωτεύουσα. Ξέρουν, ἀπὸ σίγουρη πείρα, πώς αὐτὸς ἀποτελεῖ μιὰ ὑπόσχεση γιὰ ἔξαιρετικές συγκινήσεις καὶ, χωρὶς νὰ προσαναγγείλει τὸ ρεπερτόριο τῆς, εἶναι βέβαιοι πώς θᾶξει γίνει μὲ τὴν καλύτερη ἐπιλογὴ ἀπὸ τὸ σύγχρονο πακέτομο θέατρο ποὺ τόσο καλὰ τὸ γνωρίζει ἡ ἐκλεκτὴ καλλιτέχνης καὶ πού, χωρὶς νὰ ὑπολογίζει καμμιὰ θυσία, μᾶς χαρίζει κάθε τόσο τὶς ἐκλεχτότερές του δημιουργίες.

Υστερα ἀπὸ μιὰ σειρὰ παραστάσεων στὸ θερινὸ θέατρο τῆς, ποὺ δσοι εὔτυχησαν νὰ τὶς παρακολουθήσουν δλες, (έγω δὲν εἶχα αὐτὴ τὴν τύχη μὲ τὴ διμήνη ἀπομάκρυνση μου ἀπὸ τὴν 'Αθήνα), ύμουλογοῦν πώς ἡ μιὰ ἐξεπερνοῦσε τὴν ἀλλὴ σ' ἐπιτυχία, καὶ στὴν ἔχτελεση καὶ στὴν ἐκλογὴ τῶν ἔργων, ἡ Κα' Ανδρεάδη ἔγκαινιασε τὴ χειμερινὴ περίοδο, στὸ κομψὸ θέατρο 'Αλίκης, μὲ τὸ ἔργο τοῦ ἄγγελου συγγραφέα Κέιθ Οὐίντερ **«Φεγγοβόλημα»**.

Ἡ υπόθεση, ἀν τὴ διηγηθεῖς ἔτοι στὶς κυριότερες γραμμές τῆς, μοιάζει κοινὴ καὶ φαινομενικά λίγο ἴψενική. "Ομως πόσῃ πρωτοτυπία στὴ σύνθεση τοῦ ἔργου, στὴ διάπλαση τῶν ἥρωών καὶ στὴν ἔφευρετικότητα κάθι μέσου γιὰ τὴ δημιουργία δραματικῆς ἀτμοσφαίρας.

Μιὰ περίεργη γοητευτικὴ γυναίκα, ἡ Μαργέλα, μπαίνει σ' ἕνα εὔτυχισμένο σπιτικό καὶ τ' ἀναστατώνει μὲ τὸ ἀκατανίκητο θέληγτρό τῆς. Μᾶ δὲν ξεφεύγει κι' ἡ ἴδια ἀπὸ τὸν κύκλο τῆς ἀναστάτωσης ποὺ σκορπά γύρω τῆς. 'Αντιθέτα ἀποτελεῖ τὸ κέντρο καὶ πάνω σ' ἔκεινην ἀντανακλᾶ, ἔαναγυρίζοντας ἀπὸ τὴν ἀχτινοβολία του, ὁ πόνος κι' ἡ ἀγωνία τῶν ἀλλών, ποὺ δλους τοὺς παρακολουθεῖ μὲ τὸ καθαρὸ μυαλό τῆς καὶ τοὺς ἀγάπα μὲ ιην ιιωια κι' σιθαντικὴ φυχικότητά τῆς.

'Ιδιαίτερα ἀγαπᾶ καὶ νοιώθει τὴν 'Ιουδῆθ, τὴ γυναίκα ποὺ ἀθελα ἔχει ἀδικήσει, παίρνοντας, στὸ ἔξαφνικό κι' ὑπερκόσμιο φεγγοβόλημα μιᾶς στιγμῆς, τὴν καρδιὰ τοῦ ἀντρὸς τῆς, γι' ἀνταλλαγμα τῆς δικῆς τῆς ποὺ κι' ἔκεινη τοῦ χάρισε, στὴν ἴδια ἀποκαλυπτικὴ στιγμή, μὲ τὴν ἴδια ἀκατανίκητη δύναμη.

Κι' εἶναι ἡ 'Ιουδῆθ τὸ γλυκύτερο καὶ εύγενικότερο πλάσμα ποὺ ἔχει γνωρίσει, κι' ἡ Μαργέλα, ἐξ ίσου εὐγενική, τῇ νυιώθει ὡς τὰ κατεφασθα καὶ παλεύει ἀπεγγνωσμένα νὰ μήν τῆς κάμει κακό.

Ἀπὸ τὴ διασταύρωση τῶν δύο ἔξαιρετων σύνθετων πλασμάτων ποὺ μιὰ δυνατότερη μοίρα, —σὰν τὴν «Ανάγκα» τῆς ἀρχαίας τραγωδίας—ἡ 'Αγάπη, τὶς ἔφερε ἀντιμέτωπες κι' ἀπὸ τὴν πλέιρια ἀλληλοεχτίμησή τους πηγάζει τὸ βαθὺ δραματικὸ στοιχεῖο ποὺ πλημμυρίζει, ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, τὸ ἔργο, κρατώντας σὲ διαρκῆ δονούμενη ἐπαφή τὴ σκηνὴ μὲ τοὺς θεατές.

Γιατὶ τὸ φεγγοβόλημα δὲν ἔρριξε μόνο τὴ γοητευτικὴ λάμψη τους πάνω στὸ Δαυΐδ καὶ στὴ Μαργέλα ποὺ παλεύουν μάταια μὲ τὴν ἀγάπη τους παρὰ καὶ στὴν τραγικὴ 'Ιουδῆθ ποὺ εἶδε ἀποκαλυπτικά, σ' ἔκεινους τοὺς δύο, τὴν ἀγάπη ποὺ ἡ ἴδια ἔιχε διενεργευτεῖ νὰ κερδίσει, τὴν ἀγάπη ποὺ δνιση κι' ἀναπάντητη φλόγιζε τὴ δικὴ τῆς φυχῆ. Κι' εἶδε καθαρὰ τὴ μορφαί δύναμη αὐτῆς τῆς ἀγάπης καὶ τάδιαφιλονείκητα δικαιώματά τῆς. Κι' ἔθυσιάστηκε γιατὶ δὲν ἤταν τίμιο κι' οὔτε δυνατό νὰ παλαιώψει.

—Κάμε κεῖνο ποὺ θᾶκονα κι' ἔγω στὴ θέση σου», λέει στὴ Μαργέλα, σὲ μιὰ δραματικὴ ἀποκάλυψη, «ἀκολούθησε τὸ Δαΐδ. Θά μ' ἀπογο-

τευες ἀν φαινόσουν ἀναποφάσιστη».

Μιὰ ἔξαφνικὴ πυρκαγιά, στὸν ἀχεριώνα, ποὺ καθρεφτίζεται σὸν τραγικὸ φεγγοβόλημα μεσ' τὸ δωμάτιο, δίνει τὴν εὐκαιρία στὴ μαρτυρικὴ ὥραια φυχῆ νὰ προσφέρει τὸν ἔσαυτό τῆς δλοκαύτωμα γιὰ τὴν εύτυχια τοῦ ἀγαπημένου.

Κι' ομως τὸ δράμα δὲν τελειώνει ἔδω, παρὰ μόνο γιὰ τὴν 'Ιουδῆθ. Γιὰ τοὺς ἀλλούς δυό τώρα γίνεται ἔντονότερο. 'Η νεκρὴ 'Ιουδῆθ, δπως εἶναι τὸ φυσικό, τοὺς χωρίζει τώρα σὲ μιὰ ἀπροσμέτρητη ἀβυσσο. 'Ο Δαυΐδ παλεύει ἀνάμεσα στὶς φοβερὲς τύψεις τοῦ γιὰ τὴν ἀγγελικὴ πεθαμένη καὶ στὴ μοιραία ἀγάπη του γιὰ τὴ λατρευτὴ ζωντανή. 'Η μανία του ποὺ ἀγγίζει τὰ δρια τῆς τρέλλας, ὁ κίνδυνος τοῦ ἀγαπημένου, ξυπνᾶ στὴν φυχὴ τῆς Μαργέλας τὸ ναρκωμένο φυχικό σθένος. Θυμάται τὰ λόγια τῆς 'Ιουδῆθ. Δὲν πρέπει νάχει θυσιαστεῖ μάταια. "Ετοι, σὲ μιὰ δραματικὴ ἀποκάλυψη, πείθει τὸ Δαυΐδ πὼς ἡ 'Ιουδῆθ, θυσιάστηκε γιὰ νὰ τοὺς ἐνώσει κι' ἀποφασίζουν νὰ φύγουν μαζί, ἔχτελώντας τὴν τελευταία τῆς ἐπιθυμία.

Αὐτὴ εἶναι θαρρῶ στὶς γενικές τῆς γραμμές ἡ κεντρικὴ σύσταση τοῦ ἔργου. Τὰ ἀλλα πρόσωπα εἶναι δευτερεύοντα δν καὶ πλευμένα στενότατα μὲ τὸ δράμα τῶν κεντρικῶν ἥρωών.

Γιατὶ τὰ διάστημα τοῦ ἔργου εἶναι μιὰ οἰκογένεια: Δυὸς ἀδελφοὶ μὲ τὶς γυναίκες τους, τὴ Μαργέλα καὶ τὴν 'Ιουδῆθ, ἐνας μικρότερος ἀδελφός, ἀνύπαντρος, ποὺ ψιθυρίζει μὲ τὴν ἔφηβικὴ δρμή του τὴ γοητεία τῆς ἡρώιδας κι' ἡ μεγάλη ἀδελφή, μιὰ γεροντοκόρη, ποὺ προσισθάνεται τὴν καταστροφή κι' ἀντιπαθεῖ τὴ νέα γυναίκη τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μ' δση δύναμη ἀγαπᾶ τοὺς ἄλλους.

Ἡ σύγκρουση τῶν δύο αὐτῶν χαρακτήρων ποὺ ξέρουν ν' ἀγαποῦν καὶ νὰ παλεύουν δίνει μεγάλη δύναμη καὶ ποικιλία στὴ δράση τοῦ ἔργου. Εἶναι οἱ δυὸς ἀντίθετες δυνάμεις ποὺ «ξέρουν τὶ θέλουν, μὰ ποὺ δὲ θέλουν τὸ ἔδιο». Κάθε μιὰ μὲ τὸ δύκιο τῆς καὶ μὲ τὸ διαδικό τῆς.

Τὸ ἔργο μὲ τέτοια εσωτερικὴ σύνθεση, παρ' ὅλο ποὺ σὰ δράση προχωρεῖ μᾶλλον ἀργά, εἶναι ἔντονο, ζωηρὸ καὶ κρατεῖ, μὲ τὶς πρωτότυπες λεπτομέρειες του, δισγαστή τὴν ἀγωνία τοῦ θεατῆ. Μερικές σκηνές εἶναι λίγο περισσότερο ρωμαντικές κι' αἰσθηματικές καὶ χαλαρώνουν γιὰ λίγο τὴ δραματικὴ ἔνταση. "Ομως ὁ δραματικὸς τόνος, ἀγυρπνος καὶ στὸ ἔργο καὶ στὴν ἔχτελεση, ξαναπάίρνει γοργά τὴ θέση του, περισσότερο κερδισμένος παρὰ ζημιωμένος ἀπὸ τὴ φευγαλέα του ἀπουσία.

Κι' ἔρχομαστε στὴν ἔχτελεση.

Δίχως καμμιὰ ὑπερβολή, τέτοιο σύνολο ἔχτελέσεως μὲ πλήρη κατανόηση κι' ἀπόδοση δλων τῶν ρόλων σπάνια ννωρίζουν οἱ θίασοι. Τὰ ἔξ πρόσωπα ησπου καθένα στὸ ρόλο του, κατάλληλα διαλεγμένα καὶ κατάρριψαν δλοι—γιὰ νὰ μεταχειριστοῦμε τὸν ἀθλητικὸ όρο—τὸ ρεκόρ τῆς καλιτεχνικῆς τους ἐπιτυχίας.

Ἡ κ. 'Ανδρεάδη εἶναι πάντα μιὰ ἔξαιρετικὴ χαρὰ νὰ τὴ βλέπεις νὰ ἀποδίδει μὲ τόση εὐγένεια, δύναμη κι' ὁμορφιδ, κάθε νέο τῆς ρόλο. 'Εδω ιδιαίτερα στὶς στιγμές τῆς σιωπηλῆς ἔγκαρτέρησης ηταν ὑπέροχη. "Εδινε τὴν εἰκόνα τοῦ ἔσωτερικο δράματος μὲ τὸν **Ιέντονότερο** τρόπο καὶ μόνο μὲ μιὰ βουβή ἔκφραση ἡ μιὰ δραματικὴ στάση, μοιραία φυχῆ καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους μὰ περισσότερο γιὰ τὸν ἔδιο τὸν ἔσαυτό της. 'Ἐπίσης πολὺ ἔκφραστική—καὶ μὲ τόση ποικιλία—στὴν ἐπαφή της μὲ τὰλλα πρόσωπα:

Γλυκεά, τρυφερή μὲ τὴν 'Ιουδῆθ, εὐγενική, τίμια, στοργική μὲ τὸν ἀντρα τῆς, μαχητικὴ κι' ἀξιοπρεπής μὲ τὴν 'Αννα, τὴ μεγαλύτερη ἀδελφή, γεμάτη σιωπηλὸ πάθος γιὰ τὸ Δαυΐδ κι' ἐπιείκεια γιὰ τὸν ἀκαταλόγιστο ἔφηβο. Κι' ὅλα αὐτὰ διακριτικά, οιωπηλά, περισσότερο μαντευόμενα, παραπλανητικά.

Ο κ. 'Αποστολίδης ἀφογος ἀλήθεια στοὺς ἡρεμους φιλοσοφημένους κι' ἀνώτερους τύπους ποὺ ἐνσαρκώνται συχνά μὲ τὴν λεπτή τέχνη του.

Ἡ κ. Μηλιάδη ἔδω ξεπέρασε τὸν ἔσαυτό της, μὲ τὴ μελωδική, θαλεγε κανένας, ἐναλλαγή τῶν ἔκφραστικῶν τόνων, ἀπὸ τὴν συγκρατημένη εὐγένεια ὡς τὸ παράδοφο ξέσπασμα.

‘Ο κ. Φαρμάκης έδινε τήν έντύπωση, κάποτε, μιᾶς κάπως άσυγκράτητης θύελλας· μόλις μήπως δὲν είναι τέτοια ή νιότη πού ένοσόρκωνε μὲ τόση δροσιά κι’ αὐθορμητισμό;

‘Αφῆκα τελευταίους τοὺς διυδό καλλιτέχνες ποὺ κατά τή γνώμη μου ἔκαμπαν ἔνα θριαμβικό ὄλμα στήν ώς τώρα ἀπόδοσή τους. ‘Ο κ. Μορίδης, πού δλοένα ἔξελίσσεται, κέρδισε μιᾶς ἔξαιρετική νίκη, στὸν γεμάτο ἀληθινὸν πάθος καὶ δραματικὴ ἔξαρση ρόλο τοῦ Δαυΐδ. “Ἐπαιξε μ’ ἀληθινὴ φλόγα κι’ ἴδιαίτερα στήν τελευταία εἰκόνα ύψωθηκε σὲ πραγματικὸν ἥρωα τραγωδίας.

Μά, ή ἀληθινὴ ἀποκάλυψη. Ήταν ή κ. Λώρη. ‘Ομολογῶ πώς δὲν ἐπερίμενα τάση ἐπιτυχία. “Ισως δὲν ἔχω δεῖ σὲ πολλούς διξιούς της ρόλους τήν καλλιτέχνιδα, ίσως μᾶλλον ἔκεινη ἐπέρασε περισσότερο ἀπό κάθε προσδοκία τὸν ἑαυτό της. “Ηταν ή εἰκόνα τῆς ἀγγελικῆς καλωσύνης καὶ τῆς θυσίας. Τὸ πρόσωπό της φεγγοβολοῦσε ἀπὸ κατάνυξη μεσ’ τὴν ἀγάπη, κι’ ἀκόμα καὶ στὶς στιγμὲς τοῦ βαθύτατου πάνου, δὲν ἔχανε τὸ φῶς καὶ τὴν ἀγνή ἐκφραση μιᾶς ὠραίας ψυχῆς.

Γενικά—κι’ αὐτὸν είναι τὸ μεγάλο ἔργο τῆς Κας ‘Ανδρεάδη—ὅ καλός θίασός της παρουσιάζει δύο καὶ πιό κερδισμένη ἐνότητα κι’ ίσορροπία καλλιτεχνικῶν στοιχείων.

Τὸ σκηνικό ἀπλὸ κι’ ὑποβλητικό κι’ οἱ σκυριανὲς καρέκλες πού πείραξαν κάπως τοὺς θεατές ἔδιναν, μὲ τὴν ἀφαίρεση πού ἀπαραίτητα προϋποθέτει τὸ θέατρο, τὸν ἀγροτικὸν χωριάτικο τόνο στὸ περιβάλλον τοῦ ἔργου.